

Quickscan natuurwetgeving

Gerrit Krolbrug te Groningen
N.V. Nederlandse Gasunie

25 oktober 2022

Contactpersoon

M [redacted]
E [redacted]

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 63
9400 AB Assen
Nederland

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Leeswijzer	5
2	Projectgebied en ingreep	6
2.1	Huidige situatie	6
2.2	Voorgenomen ingreep	7
2.2.1	Voornemen	7
2.3	Afbakening effecten	8
3	Wet natuurbescherming	9
3.1	Gebiedsbescherming	9
3.1.1	Methode	9
3.1.2	Ligging	9
3.1.3	Effecten	9
3.1.4	Conclusie	10
3.2	Soortenbescherming	10
3.2.1	Methode	10
3.2.2	Aanwezigheid beschermde soorten	11
3.2.3	Effectbeschrijving	15
3.2.4	Toetsing	16
3.2.4.1	Beschermingscategorieën relevante soorten	16
3.2.4.2	Overtreding verbodsbepalingen	17
3.2.5	Vervolg	18
3.2.5.1	Mitigerende maatregelen	18
3.2.5.2	Soortgericht onderzoek	19
3.2.6	Conclusie	19
4	Conclusie en vervolgstappen	20

Bijlagen

Bijlage A Wettelijk kader wet natuurbescherming **21**

Colofon **27**

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De N.V. Nederlandse Gasunie (hierna: Gasunie) heeft het voornemen om het gebied rondom de Gerrit Krolbrug te Groningen te reconstrueren. Hiervoor dient een bestaande gasleiding vervangen en verlegd te worden. Door de voorgenomen ingreep is mogelijk sprake van negatieve effecten op beschermde soorten of kwalificerende waarden van Natura 2000-gebieden in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) of effecten op wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS). Zie bijlage A voor een beschrijving van het wettelijk kader voor deze soorten- en gebiedsbescherming. De Gasunie heeft Arcadis gevraagd hiervoor een quickscan op te stellen om eventuele effecten op beschermde soorten en gebieden en benodigde vervolgstappen in het kader van de Wnb in beeld te brengen.

Het projectgebied ligt niet binnen het Natuurnetwerk Nederland, waarmee directe negatieve effecten op het NNN zijn uitgesloten. Omdat het beleid van de provincie Groningen geen externe werking kent, is toetsing van externe effecten op het NNN niet vereist.

1.2 Leeswijzer

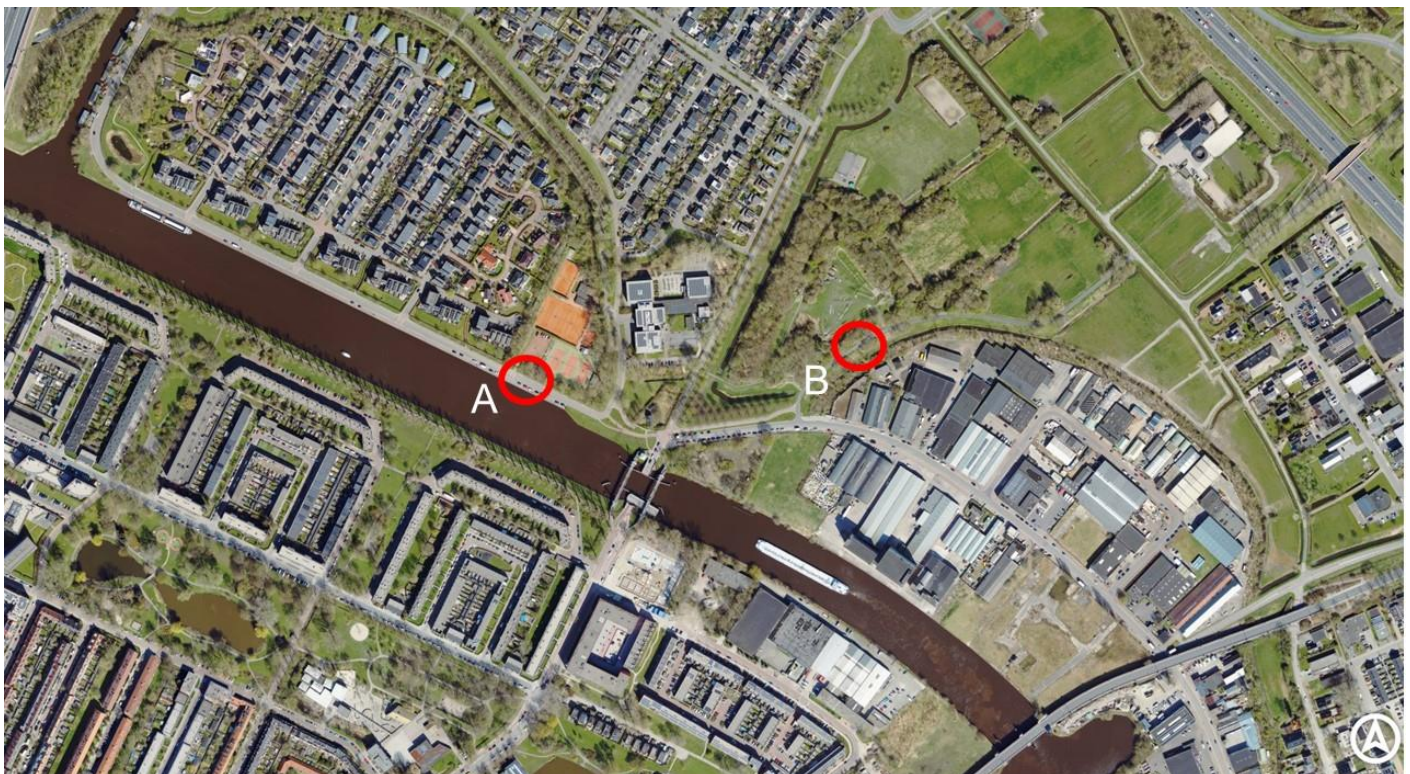
In het volgende hoofdstuk is een beschrijving van het projectgebied in de huidige situatie opgenomen, evenals een beschrijving van de voorgenomen ingreep. Hoofdstuk 3 betreft de Wnb, hierin is een beschrijving van de ligging en effecten op Natura 2000-gebieden opgenomen, evenals een beschrijving van aanwezigheid van beschermde soorten met effectbeschrijving en toetsing. In hoofdstuk 4 is de conclusie weergegeven. Bijlage A geeft het wettelijk kader van de Wnb.

2 Projectgebied en ingreep

2.1 Huidige situatie

Het projectgebied bevindt zich in de wijk Ulgersmaborg in het noordoosten van de stad Groningen, zie Figuur 1. De omgeving van het projectgebied bestaat uit het Van Starckenborghkanaal, de Gerrit Krolbrug, stedelijk gebied met woningen, bedrijven, de middelbare school CSG Wessel Gansfort, tennisbanen, een mountainboardpark en een aantal weilanden. Het projectgebied zelf bestaat uit twee delen, namelijk het begin van het gasleidingstracé (hierna: locatie A) en het einde van het tracé (hierna: locatie B). Locatie A bevindt zich onder de Ulgersmaweg naast het kanaal en de tennisbanen. Het tracé eindigt bij locatie B onder de Hunzeboord naast het bedrijventerrein en de mountainboardpark.

Locatie A bestaat uit een vrij versteende omgeving met enkel een bomenrij langs de weg. Het onverharde deel van locatie A bestaat uit een bosschage met onder andere niet-beschermden soorten als hazelaar, kornoelje, Spaanse aak, meidoorn, eik, esdoorn. In de omgeving bevindt zich voedselrijk grasland, plataanbomen en een bomenrij bestaande uit iepen. Locatie B is omgeven door bosschages die bestaan uit kalkarme kleigrond¹ met voedselrijk grasland. Het gras wordt gemaaid. De bosschages bestaan uit onder andere uit niet-beschermden soorten als Canadese kornoelje, eik, egelantier, sleedoorn, hazelaar, es, harig wilgenroosje, gewone esdoorn, zuring, Spaanse aak, zwarte els. In de omgeving staat een sloot die geen waterplanten bevat en een rij lindes. Figuur 3 en Figuur 5 laten impressies van locatie A en B zien en de directe omgeving.

Figuur 1. De locatie van het projectgebied aangegeven in rode cirkels. Bron: <https://streetsmart.cyclomedia.com/streetsmart>

¹ www.bodemdata.nl

Figuur 2. Impressie van locatie A en de directe omgeving.

Figuur 3. Impressie van locatie B met de directe omgeving.

2.2 Voorgenomen ingreep

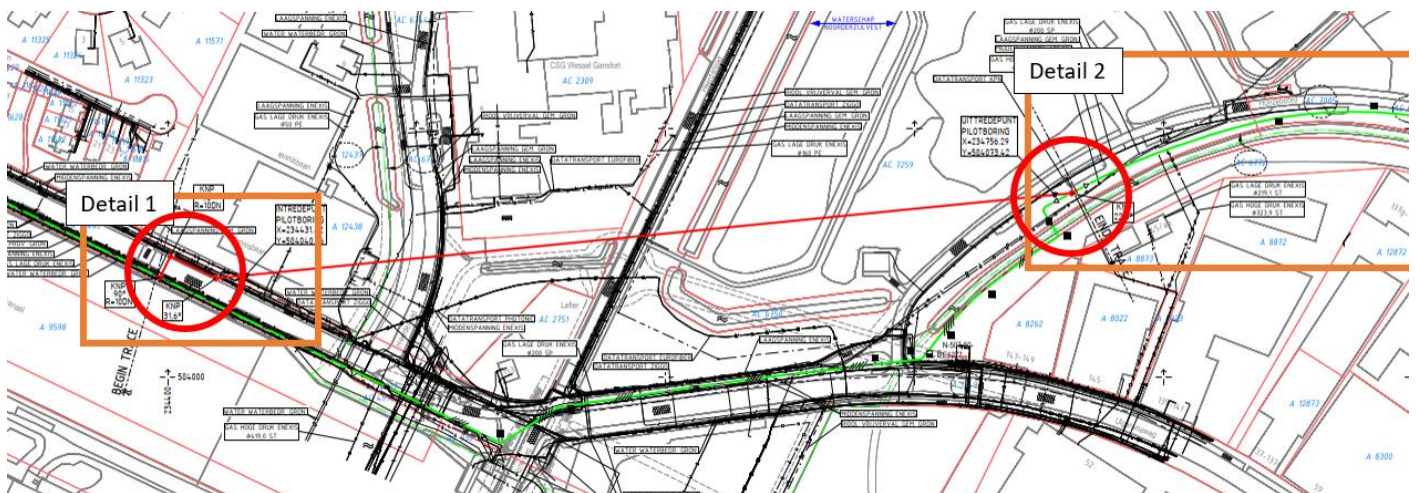
2.2.1 Voornemen

De Gasunie heeft als voornemen om het kadegebied rondom de Gerrit Krolbrug te reconstrueren. Hiervoor is het vervangen en verleggen van de bestaande gasleiding N-507-50 noodzakelijk. De vervanging en verlegging gebeurt door een gestuurde boring (HDD) van ongeveer 370 meter lang en wordt aangesloten op de bestaande gasleiding.

Hiervoor dient op twee locaties een gat gegraven te worden (Figuur 4). De planning is om de boring op te stellen naast de tennisbanen (locatie A). De uitlegstrook van de HDD komt te liggen boven de bestaande gasleiding in de oostelijke richting (locatie B). Mogelijk worden er bosschages gekapt voor de boring, het is onbekend welke bosschages mogelijk worden gekapt. Ook is het onbekend of er verlichting tijdens de werkzaamheden gebruikt wordt.

Planning

De voorlopige planning is dat ongeveer halverwege 2023 gestart wordt met de werkzaamheden. De werkzaamheden zullen ongeveer een paar weken duren.

Figuur 4. Detailtekening van het projectgebied. Detail 1 is gelijk aan locatie A en detail 2 is gelijk aan locatie B.

2.3 Afbakening effecten

Als gevolg van bovengenoemde werkzaamheden kunnen effecten optreden. Het overgrote deel van de effecten zal lokaal optreden in het projectgebied of in de directe omgeving van het projectgebied.

Het gaat hierbij om de volgende effecten:

- Verstoring als gevolg van geluid, licht, trillingen en/of optische prikkels
- Aantasting als gevolg van mechanische effecten (bijvoorbeeld heen en weer rijden)
- Doden en verwonden van dieren (indien mogelijke verblijfplaatsen aanwezig zijn)
- Vernietiging van verblijfplaatsen (indien mogelijke verblijfplaatsen aanwezig zijn)
- Versnippering en/of oppervlakteverlies van leefgebieden of groeiplaatsen
- Vermesting en verzuring (als gevolg van stikstof uit de lucht)

3 Wet natuurbescherming

Onder de Wet natuurbescherming valt de bescherming van Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 2 Wnb) en beschermde soorten (hoofdstuk 3 Wnb). In dit hoofdstuk wordt eerst ingegaan op de Natura 2000-gebieden in §3.1 en vervolgens op de soortbescherming in §3.2. Het wettelijk kader is opgenomen in Bijlage A.

3.1 Gebiedsbescherming

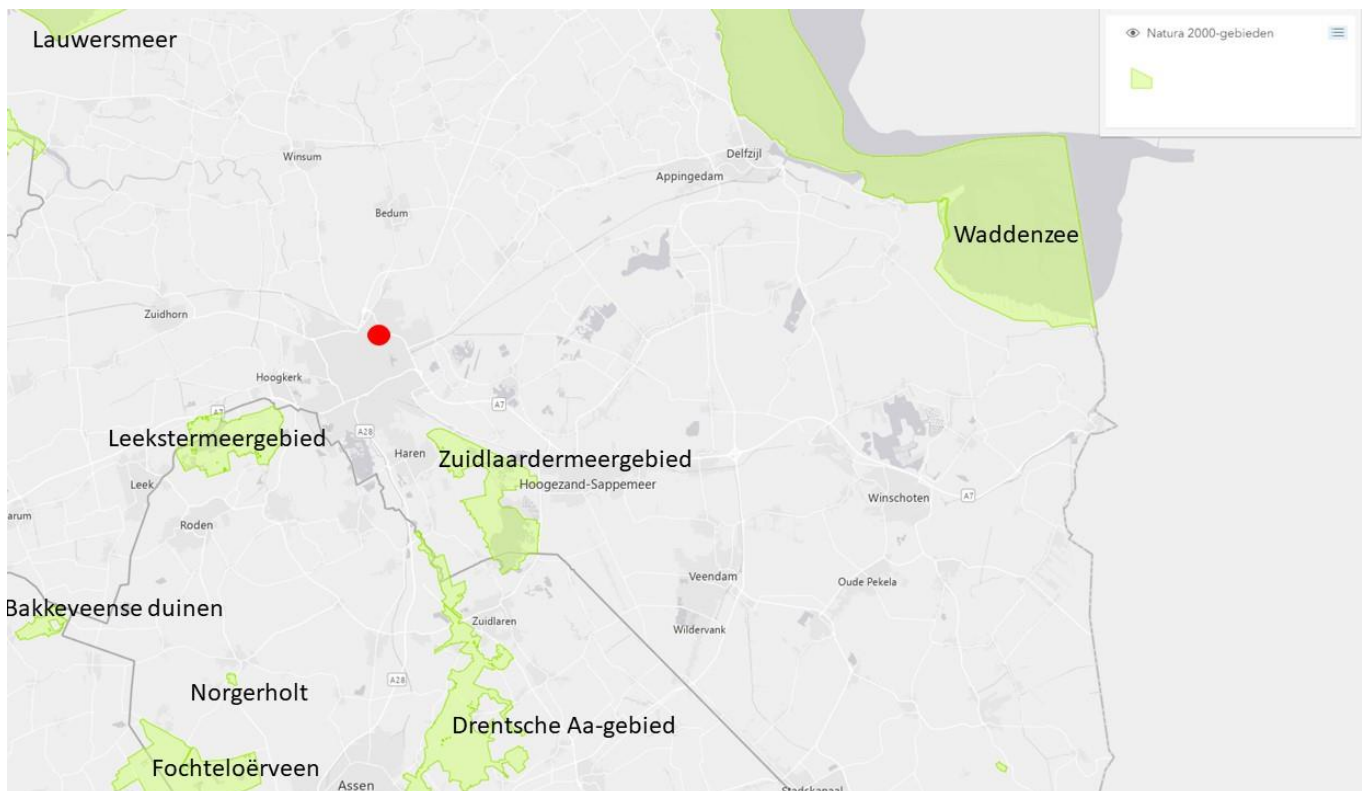
3.1.1 Methode

Op basis van de ligging van het projectgebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden en daarnaast de aard van de ingreep, is aan de hand van een bureaustudie bepaald of mogelijk sprake is van negatieve effecten als gevolg van het voornemen.

3.1.2 Ligging

De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn het Zuidlaardermeergebied en het Leekstermeergebied op circa 7 km afstand. Op circa 18 km ligt het Drentsche Aa-gebied, op circa 21 km het Norgerholt en het Lauwersmeer, op circa 24 km de Bakkeveense duinen, op circa 25 km de Waddenzee en op circa 26 km het Fochteloërveen.

Het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied, Lauwersmeer en Leekstermeergebied zijn aangewezen onder de Vogelrichtlijn. Het Drentsche Aa-gebied, Bakkeveense Duinen en Norgerholt zijn aangewezen onder de Habitatrichtlijn en de Waddenzee en Fochteloërveen onder de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn.

Figuur 5. Ligging van het projectgebied (rode stip) ten opzichte van Natura 2000-gebieden (groene arcering) (www.natura2000.nl, oktober 2022)

3.1.3 Effecten

Het projectgebied ligt niet in een Natura 2000-gebied. Het overgrote deel van de effecten speelt lokaal af in het projectgebied of de directe omgeving. Negatieve effecten zoals verstoring, versnippering of afname van leefgebied en

mechanische effecten kunnen daardoor op voorhand worden uitgesloten voor beschermde Natura 2000-gebieden als gevolg van de werkzaamheden. Mogelijk kan wel stikstof depositie optreden in de bredere omgeving.

Per 1 juli 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurverbetering van kracht, wat een aanvulling is op de Wet natuurbescherming. De Wet stikstofreductie en natuurherstel geeft een partiële vrijstelling ten aanzien van stikstofdepositie zonder bovengrens. Belangrijk is wel:

- Hij partieel en is alleen voor stikstofeffecten in de aanlegfase. Voor permanente effecten en andere soorten effecten blijft een vergunning nodig;
- Hij geldt voor alle tijdelijke activiteiten rond bouw- en aanlegwerkzaamheden. Dus ook voor wegen, natuurontwikkeling, dijken en allerlei andere projecten die niet meteen bouwwerkzaamheden te maken hebben.
- Met een onderbouwing moet aangetoond worden dat maximaal is ingezet op beperking van emissie. Het ontbreken van een bovengrens, geeft geen vrijbrief om dat ook maximaal te benutten.

De Wet stikstofreductie en natuurverbetering geldt alleen voor stikstofeffecten in de aanlegfase en niet de gebruiksfase. De werkzaamheden zoals hierboven geschreven vallen allen onder de vrijgestelde werkzaamheden in de aanlegfase. Van werkzaamheden of ontwikkelingen die leiden tot een verhoogde stikstofdepositie in de gebruiksfase is geen sprake. Voor dit plan is een AERIUS-berekening dan ook niet nodig. Echter, begin november 2022 doet de Raad van State een uitspraak waardoor mogelijk de bouwvrijstelling komt te vervallen². Als dat het geval is dan dient er wel een AERIUS-berekening uitgevoerd te worden. Afhankelijk van de uitspraak van de Raad van State en de uitslag van de AERIUS-berekening zijn er mogelijk vervolgstappen nodig in het kader van Natura 2000.

3.1.4 Conclusie

Het projectgebied ligt niet in een Natura 2000-gebied. De effecten zijn lokaal, negatieve effecten door verstoring, versnippering of afname van leefgebied en mechanische effecten zijn daardoor op voorhand uitgesloten. Enige uitzondering zijn negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie. De Wet stikstofreductie is per 1 juli 2021 in werking getreden waardoor een vergunning voor stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden voor aanlegwerkzaamheden niet meer nodig is. Echter, de Raad van State doet begin november 2022 een uitspraak over deze bouwvrijstelling waardoor mogelijk de vrijstelling vervalt. Indien de bouwvrijstelling vervalt is een AERIUS-berekening en zijn er mogelijk vervolgstappen in het kader van Natura 2000 nodig.

3.2 Soortenbescherming

3.2.1 Methode

Er is een bureauonderzoek en een veldbezoek uitgevoerd. Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare informatie en verspreidingsgegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) van de afgelopen 10 jaar. Daarbij is gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

- www.verspreidingsatlas.nl
- www.zoogdiervereniging.nl
- www.vlinderstichting.nl

Het veldbezoek is uitgevoerd op 12 oktober 2022 13.20-15.20u door [REDACTED]. De omstandigheden tijdens het veldbezoek waren zonnig, 16°C en Bft 2. Het onderzoek bestond uit het uitvoeren van een habitatgeschiktheidsbeoordeling. Dit is een veldonderzoek waarbij op basis van de uitkomsten van het bureauonderzoek en de fysieke kenmerken van het projectgebied een indicatie wordt gegeven van het mogelijk voorkomen van beschermde plant- en diersoorten. Tijdens het veldbezoek is globaal geïnventariseerd of en welke soorten (mogelijk) in en om het gebied aanwezig zijn. Hierbij is aandacht besteed aan alle relevante soortgroepen en beoordeeld of mogelijke standplaatsen, verblijfplaatsen, voortplantingsplaatsen of leefgebieden binnen of in de directe omgeving van het ingreepgebied (kunnen) worden aangetast bij ontwikkelingen.

² www.raadvanstate.nl

3.2.2 Aanwezigheid beschermde soorten

In

Tabel 1 is per soortgroep weergegeven of en zo ja, welke beschermde soorten mogelijk voorkomen binnen het projectgebied, op basis van zowel het bureauonderzoek als veldbezoek. De scope van het bureauonderzoek bedraagt het projectgebied en de directe omgeving. Met de directe omgeving wordt het gebied binnen ongeveer 3 kilometer van het projectgebied bedoeld.

Tabel 1. Voorkomen en functie leefgebied van beschermde soorten binnen het projectgebied per relevante soortgroep.

Soortgroep	Aanwezigheid beschermde soorten / geschiktheid habitat	Conclusie
Flora	<p><i>Bureauonderzoek</i></p> <p>In het projectgebied zijn geen beschermde planten waargenomen. In de directe omgeving zijn waarnemingen bekend van muurbloem (600 meter afstand), smalle raai en stijve wolfsmelk (700 meter afstand) kartuizer anjer (1,70 km afstand) en kluwenklokje (3,4 km afstand) (NDFF, 2022).</p> <hr/> <p><i>Veldbezoek</i></p> <p>Beschermde plantensoorten als muurbloem, smalle raai, stijve wolfsmelk, karthuiser anjer en kluwenklokje hebben specifieke omstandigheden nodig om zich te kunnen vestigen. Het projectgebied bevat deze condities niet. Muurbloem heeft namelijk oude kalkrijke muren nodig en smalle raai groeit op snel opwarmende, ruderaal plaatsen met een matig voedselrijke, stikstofrijke en kalkrijke verstoord grond. Stijve wolfsmelk komt voor op open plekken met vochtige, matig voedselrijke, weinig of niet bemeste kalkrijke grond. Karthuiser anjer groeit op kalkrijke en schrale omstandigheden en het kluwenklokje komt voor op zonnige, grazige standplaatsen op matig droge tot enigszins vochthoudende, kalk- en humushoudende, zandig-kleiige of lemige bodem daar waar lichte bemesting en/of beweiding plaatsvindt. Het is een zeer zeldzame blauwgraslandplant die groeit op plekken waar een grote variatie aan planten is en met name grassen, grasachtige planten en kruiden voorkomen. Bovengenoemde groeiplaatsomstandigheden zijn niet aanwezig in het projectgebied. Ook groeiplaatsomstandigheden van andere beschermde plantensoorten ontbreekt in het projectgebied. Deze beschermde plantensoorten en andere beschermde plantensoorten kunnen op basis van habitat worden uitgesloten.</p>	Beschermde plantensoorten kunnen op basis van habitat worden uitgesloten.
Broedvogels zonder jaarrond beschermd nest	<p><i>Bureauonderzoek</i></p> <p>In het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van algemene broedvogels. In de directe omgeving zijn diverse algemene broedvogels waargenomen, zoals zanglijster, tijtjaf en zwarte roodstaart (NDFF, 2022).</p> <hr/> <p><i>Veldbezoek</i></p> <p>Tijdens het veldbezoek zijn diverse algemene broedvogels waargenomen nabij het projectgebied zoals roodborst, koolmees, merel, houtduif en ekster. Het veldbezoek vond buiten het broedseizoen plaats waardoor geen broedende vogels zijn waargenomen. Wel kunnen algemene broedvogels in het projectgebied en de directe omgeving broeden.</p>	Algemene broedvogels kunnen broeden in het projectgebied.
Broedvogels met jaarrond beschermd nest	<p><i>Bureauonderzoek</i></p> <p>In het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van vogels met jaarrond beschermde nesten. Op ongeveer 50 meter is een boomvalk roepend, een buizerd ter plaatse, sperwer ter plaatse en overvliegend waargenomen. In de directe omgeving zijn gierzwaluwen, grote gele kwikstaart, havik, huismus, ooievaar, een dode kerkuil, ransuilen, roek, slechtvalk, wespandief overvliegend, zwarte wouw overvliegend waargenomen (NDFF, 2022).</p> <hr/> <p><i>Veldbezoek</i></p> <p>In het projectgebied zijn geen nesten van vogels met jaarrond beschermde nesten aangetroffen zoals diverse roofvogelsoorten, grote gele kwikstaart, uilen en roeken. Ook ontbreekt bebouwing in het projectgebied waardoor gebouwwonende vogels met jaarrond beschermde nesten (huismus, kerkuil en gierwaluw) uitgesloten kunnen worden. Wel kunnen deze soorten in bebouwing in de omgeving broeden.</p>	<p>In het projectgebied kunnen nesten van jaarrond beschermde vogels worden uitgesloten.</p> <p>Vogels met jaarrond beschermde nesten kunnen in het projectgebied foerageren. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p>

Vogels met jaarrond beschermde nesten zouden wel in het projectgebied kunnen foerageren. Er is voldoende foerageergebied voorhanden in de omgeving van het projectgebied. Het projectgebied betreft geen essentieel foerageergebied.

Grondgebonden zoogdieren

Bureauonderzoek

In het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van beschermde grondgebonden zoogdieren. In de directe omgeving zijn waarnemingen bekend van otter (in het kanaal), steenmarter, bever (Eemskanaal), boommarter (bos bij Beijum), bunzing (vooral langs wegen), das (in het centrum), eekhoorn (in parken en begraafplaats), haas (vooral weilanden en begraafplaats), hermelijn (weilanden) en algemene (vrijgestelde) soorten als egel, ree, konijn, vos, woelrat en diverse muissorten (NDFF, 2022).

In het projectgebied en directe omgeving kunnen algemene (vrijgestelde) grondgebonden zoogdieren voorkomen om te foerageren.

Veldbezoek

In het projectgebied en de directe omgeving kunnen algemene (vrijgestelde) grondgebonden zoogdieren voorkomen om te foerageren, zoals ree, vos, egel, woelrat en diverse muissorten.

Verblijfplaatsen van bunzing en hermelijn kunnen niet uitgesloten worden.

Otter en bever

De otter en de bever kunnen het Van Starckenborghkanaal bij locatie A gebruiken om zich te verplaatsen tussen hun leefgebieden. Het kanaal zelf bevat geen geschikte verblijfplaatsen.

Andere beschermde grondgebonden zoogdieren kunnen op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens uitgesloten worden in het projectgebied.

De sloot bij locatie B is een kale smalle sloot die richting de weilanden loopt. De sloot bevat geen waterplanten, de oevers zijn vrij steil en bevat aan een zijde bosschages en aan de andere zijde voedselrijk grasland. Otter en bever kunnen op basis van habitat uitgesloten worden bij locatie B.

Steenmarter

In het projectgebied zijn enkele takkenhopen waargenomen in de bosschages. Mogelijk maakt de steenmarter incidenteel gebruik van deze schuilplaatsen. Hier zijn echter geen sporen of andere indicaties gevonden voor de aanwezigheid van de steenmarter. Het betreft daardoor geen vaste rust- en verblijfplaats. In de directe omgeving van het projectgebied zou de steenmarter mogelijk verblijven kunnen hebben in de gebouwen.

De steenmarter zou het projectgebied kunnen gebruiken als foerageergebied. Het betreft echter een zeer klein onderdeel van het gehele foerageergebied (enkele tientallen tot honderden hectares groot). Daarnaast is voldoende alternatief foerageergebied voorhanden in de directe omgeving van het projectgebied. Het betreft geen essentieel foerageergebied.

Boommarter

De boommarter komt in allerlei typen en leeftijden bossen voor. De diersoort maakt zijn nest vaak in oude spechten- of eekhoornholten, regelmatig in inrottingsholten en soms in gebouwen die in of aan de rand van het bos staan. Er zijn geen holtes in de bomen in en in de directe omgeving van het projectgebied waargenomen. Verblijfplaatsen van boommarter kunnen uitgesloten worden.

Het is mogelijk dat de boommarter foerageert in het projectgebied. Er is voldoende alternatief foerageergebied voorhanden in de omgeving, zoals bij Kardinge. Het betreft geen essentieel foerageergebied.

Bunzing

De bunzing leeft bij voorkeur in kleinschalige landschappen met houtwallen, greppels en sloten met rijke oevervegetatie. Als verblijfplaats gebruikt de bunzing oude hopen van bijvoorbeeld konijn, mol, vos en das. Ook steenhopen, houtmijten, holle bomen en een ruimte onder boomwortels kunnen als verblijfplaats dienen. Ook graaft de bunzing zelf hopen. In het projectgebied zijn in de bosschages ten noorden van het fietspad Hunzeboord enkele takkenhopen gezien. De bunzing zou hier gebruik van kunnen maken als verblijfplaats. Er zijn echter geen sporen gezien.

Mogelijk gebruikt de bunzing het projectgebied als foerageergebied. Er is voldoende alternatief foerageergebied voorhanden in de omgeving, zoals bij Kardinge. Het betreft geen essentieel foerageergebied.

Das

De das heeft een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. Maar ook open terreinen zijn geschikte leefgebieden. Het leefgebied van de das moet voldoen aan voldoende dekking, weinig verstoring, een groot voedselaanbod en een bodem waarin ze goed een burcht kunnen graven met een grondwaterstand van tenminste 1,5 meter onder het maaiveld. In het projectgebied en de directe omgeving zijn geen dassenburchten aangetroffen. Verblijfplaatsen van de das kunnen uitgesloten worden in het projectgebied. Mogelijk komt de das incidenteel voor in het projectgebied om te foerageren. Er is voldoende alternatief foerageergebied voorhanden in de omgeving, zoals bij Kardinge. Het betreft geen essentieel foerageergebied.

Eekhoorn

De eekhoorn komt voor in verschillende bostypen of tuinen en parken nabij bos. Eekhoorns bouwen zelf nesten in bomen of maken gebruik van oude nesten van vogels, nestkasten of boomholten. Tijdens het veldbezoek zijn geen verblijfplaatsen van de eekhoorn waargenomen. Verblijfplaatsen van de eekhoorn kunnen daardoor uitgesloten worden. Mogelijk foerageert de eekhoorn in de bosschages bij het projectgebied. Er is voldoende alternatief foerageergebied voorhanden in de omgeving, zoals bij Kardinge. Het betreft geen essentieel foerageergebied.

Haas

Het leefgebied van de haas omvat kleinschalig gras- en bouwland, open veld als akkers en weilanden, open bos, heide en kwelders. Hazen maken legers in bosranden, windkeringen, ruigtezomen, onder heggen en in hoog gras. Het projectgebied bevat een drukbezocht fietspad en rijbaan waardoor de kans op verstoring heel groot is. Het projectgebied is daarom ongeschikt voor de haas als verblijfplaats. Mogelijk maakt de haas incidenteel gebruik van het projectgebied om te foerageren. Het betreft geen essentieel foerageergebied.

Hermelijn

De hermelijn komt in alle leefgebieden voor als er genoeg dekking aanwezig is. Een holle boom, een verlaten hol of een takkenril wordt als nest gebruikt. In het projectgebied zijn in de bosschages ten noorden van het fietspad Hunzeboord enkele takkenhopen gezien. De hermelijn zou hier gebruik van kunnen maken als verblijfplaats. Er zijn echter geen sporen gezien.

Mogelijk gebruikt de hermelijn het projectgebied als foerageergebied. Er is voldoende alternatief foerageergebied voorhanden in de omgeving, zoals bij Kardinge. Het betreft geen essentieel foerageergebied.

Andere beschermde grondgebonden zoogdieren kunnen worden uitgesloten op basis van habitat en/of verspreidingsgebied.

Vleermuizen	<p><i>Bureauonderzoek</i> In het projectgebied zijn waarnemingen bekend van foeragerende gewone dwergvleermuizen. In de directe omgeving zijn waarnemingen bekend van laatvlieger, meervleermuis (over kanaal), rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en watervleermuis (NDFF, 2022).</p>	<p>Het projectgebied ontbreekt aan geschikte verblijfplaatsen voor beschermde vleermuissoorten.</p>
	<p><i>Veldbezoek</i></p>	<p>Het projectgebied wordt mogelijk gebruikt als foerageergebied. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p>
	<p><i>Verblijfplaatsen</i> De bosschages in het projectgebied ontbreken aan geschikte holtes voor vleermuizen. Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen worden uitgesloten in het projectgebied.</p>	<p>Het projectgebied wordt mogelijk gebruikt als foerageergebied. Het betreft geen essentieel foerageergebied.</p>

Foerageergebied

Het projectgebied wordt mogelijk gebruikt als foerageergebied voor vleermuizen. Het betreft geen essentieel foerageergebied, omdat in de omgeving van het projectgebied voldoende alternatief foerageergebied voorhanden is.

Vliegroutes

De bosschages in het projectgebied kunnen gebruikt worden als vliegroute. In de omgeving zijn meerdere geschikte vliegroutes aanwezig gezien de bosschages in verbinding staan met andere bomenrijen en de aanwezigheid van sloten. Het projectgebied bevat daardoor geen essentiële vliegroutes.

Daarnaast vormt het kanaal in de omgeving van locatie A mogelijk een vliegroute van meervleermuis. Ook andere vleermuissoorten kunnen dit als vliegroute gebruiken.

De bomenrijen in het projectgebied kunnen gebruikt worden als vliegroute. Tevens kan het kanaal in de omgeving van locatie A als vliegroute gebruikt worden door o.a. meervleermuis.

Reptielen	<p><i>Bureauonderzoek</i> In het projectgebied en de directe omgeving zijn geen waarnemingen bekend van beschermde reptielensoorten (NDFF, 2022).</p> <p><i>Veldbezoek</i> Beschermde reptielensoorten worden uitgesloten op door het ontbreken van geschikt habitat.</p>	<p>Beschermde reptielensoorten kunnen uitgesloten worden op basis van habitat en/of verspreidingsgebied.</p>
Amfibieën	<p><i>Bureauonderzoek</i> In het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van amfibieën. In de directe omgeving zijn op circa 2 km poelkikkers waargenomen. Daarnaast zijn er algemene amfibieën (alpenwatersalamander, bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker) en groene kikker (onbekend) waargenomen (NDFF, 2022).</p> <p><i>Veldbezoek</i> Tijdens het veldbezoek zijn geen amfibieën waargenomen. Nabij het projectgebied komen verschillende waterlichamen voor, namelijk het Van Starckenborghkanaal en een smalle ondiepe sloot met een steil talud. Mogelijk komen hier algemene (vrijgestelde) amfibieën in voor. Het projectgebied ontbreekt aan geschikt habitat voor (zwaarder) beschermde amfibieën.</p>	<p>Mogelijk komen algemene (vrijgestelde) amfibieënsoorten in het projectgebied voor.</p> <p>Zwaarder beschermde amfibieënsoorten kunnen uitgesloten worden op basis van habitat en/of verspreidingsgebied.</p>
Vissen	<p><i>Bureauonderzoek</i> In het projectgebied en de directe omgeving zijn geen waarnemingen bekend van beschermde vissoorten (NDFF, 2022).</p> <p><i>Veldbezoek</i> Nabij het projectgebied komen verschillende waterlichamen voor, namelijk het Van Starckenborghkanaal en een smalle ondiepe sloot met vrij steile oevers. De sloot ontbreekt aan waterplanten. Beschermde vissoorten kunnen uitgesloten worden op basis van habitat en/of verspreidingsgebied.</p>	<p>Beschermde vissoorten kunnen uitgesloten worden op basis van habitat en/of verspreidingsgebied.</p>
Overige soorten	<p><i>Bureauonderzoek</i> In het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van beschermde ongewervelden. In de directe omgeving zijn waarnemingen bekend van grote vos, grote weerschijnvlinder, noordse winterjuffer, gevlekte witsnuitlibel, sierlijke witsnuitlibel en spiegeldikkopje (NDFF, 2022).</p> <p><i>Veldbezoek</i> Tijdens het veldbezoek is een vliegend wit koolwitje (niet beschermd) waargenomen.</p> <p>Grote vos Grote vos heeft als habitat vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen. De grote vos zou incidenteel voor kunnen komen in het projectgebied vanwege zijn zwervende karakter. Als waardplant maakt de grote vos gebruik van grote vrijstaande bomen als iep, zoete kers en sommige wilgensoorten. Holle bomen en stapels hout worden gebruikt als overwinterplaats. Naast locatie</p>	<p>Beschermde ongewervelden kunnen worden uitgesloten op basis van habitat en/of verspreidingsgegevens.</p>

A staan vrijstaande niet-inheemse iepenbomen. Mogelijk maakt de grote vos gebruik van deze bomen als waardplant. Gezien de versteende en onbeschutte omgeving en het ontbreken van bosachtig gebied wat de grote vos als leefgebied nodig heeft kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen en overwinteringsplaatsen van grote vos uitgesloten worden.

Grote weerschijnvlinder

Oude, vochtige loofbossen, wilgenbroekbossen of groepen samenhangende bosjes in beekdalen vormen het habitat van de grote weerschijnvlinder. De vlinder legt zijn eitjes op boswilgen en soms op grauwe wilgen. Het projectgebied bevat deze kenmerken niet. Vaste rust- en verblijfplaatsen van de grote weerschijnvlinder kunnen uitgesloten worden op basis van habitat.

Noordse winterjuffer

De noordse winterjuffer komt voor in laagveengebieden, kleine plasjes en vennen. Als voortplantingsgebied hebben ze petgaten en sloten met een rijke begroeiing van riet en lisdodden nodig. Het projectgebied bevat deze kenmerken niet. Ook winterhabitat (heide) ontbreekt in het projectgebied en de directe omgeving. Vaste rust- en verblijfplaatsen van de noordse winterjuffer kunnen uitgesloten worden op basis van habitat.

Gevlekte witsnuitlibel

Gevlekte witsnuitlibellen komen voor bij verlandingszones van laagveenmoerassen, bosplassen en verlandingszones van hoogveenheidevennen op de hoge zandgronden en randzones van hoogveen. Vegetatieloze en dichtbegroeide waterlichamen worden gemeden. Het projectgebied bevat deze kenmerken niet. Vaste rust- en verblijfplaatsen van de gevlekte witsnuitlibel kunnen uitgesloten worden op basis van habitat. Mogelijk kan de libel incidenteel in het projectgebied voorkomen gezien zijn zwervende karakter.

Sierlijke witsnuitlibel

Voor deze soort behoren stilstaande, ongestoorde wateren met een rijke watervegetatie en beschutte oeverzones van meren tot hun biotoop. De wateren dienen (matig) voedselrijk en omgeven te zijn met bos of een hoge oevervegetatie. Het projectgebied bevat deze kenmerken niet. Vaste rust- en verblijfplaatsen van de gevlekte witsnuitlibel kunnen uitgesloten worden op basis van habitat.

Spiegeldikkopje

Het spiegeldikkopje heeft als leefgebied vochtige tot natte grazige ruigten bij beekbegeleidende broekbossen of hakhoutbosjes en hoogveengebieden. De waardplanten van het spiegeldikkopje zijn hennegras en pijpenstrootje. Het projectgebied bevat deze kenmerken niet en tevens zijn tijdens het veldbezoek de waardplanten niet aangetroffen. Vaste rust- en verblijfplaatsen van het spiegeldikkopje kunnen uitgesloten worden op basis van habitat.

Het projectgebied ontbreekt aan geschikt habitat voor andere beschermde ongewervelden.

3.2.3 Effectbeschrijving

In de onderstaande tabel is per soortgroep voor de (mogelijk) aanwezige soorten, op basis van de conclusie van de vorige paragraaf, een beschrijving gegeven van mogelijke effecten als gevolg van het voornemen.

Tabel 2. Effecten per soortgroep als gevolg van werkzaamheden.

Soortgroep	Mogelijke effecten	Toetsing vereist?
------------	--------------------	-------------------

Broedvogels zonder jaarrond beschermd nest	Indien werkzaamheden in het broedseizoen uitgevoerd worden, kunnen aanwezige nesten vernietigd worden, eieren vernietigd of beschadigd worden, jongen of broedende vogels verstoord, vernietigd of verwond worden.	Ja
Broedvogels met jaarrond beschermd nest	In het projectgebied en de omgeving foerageren diverse vogels met jaarrond beschermde nesten. Het betreft geen essentieel foerageergebied omdat er voldoende alternatief foerageergebied in de directe omgeving voorhanden is en het maar een klein deel van het gehele geschikte foerageergebied betreft. Hierdoor gaat er geen essentieel foerageergebied verloren.	Nee
Otter, bever, boommarter, das, eekhoorn, haas	Mogelijk foerageren otter, bever, boommarter, das, eekhoorn en haas incidenteel in het projectgebied of de directe omgeving. Het betreft geen essentieel foerageergebied. Als gevolg van de werkzaamheden gaat geen essentieel foerageergebied verloren van deze soorten en worden geen verblijfplaatsen vernietigd. Negatieve effecten kunnen uitgesloten worden	Nee
Steenmarter	De steenmarter maakt mogelijk gebruik van het projectgebied als foerageergebied. Het betreft geen essentieel foerageergebied. Door de voorgenomen werkzaamheden gaat geen essentieel foerageergebied verloren. Tevens gaan er met de voorgenomen werkzaamheden geen vaste rust- en verblijfplaatsen verloren.	Nee
Hermelijn en Bunzing	Mogelijk maken hermelijn en bunzing gebruik van de takkenhopen in de bosschages ten noorden van het fietspad Hunzeboord. Verblijfplaatsen van de hermelijn en bunzing kunnen niet uitgesloten worden. Indien de bosschages gekapt worden en takkenhopen worden verwijderd kunnen hermelijn en bunzing opzettelijk verstoord, verwond of gedood worden en verblijfplaatsen vernietigd worden.	Ja
Vleermuizen	Indien bij de werkzaamheden verlichting gebruikt wordt in de actieve periode van vleermuizen (half uur voor zonsondergang t/m half uur na zonsopkomst in de periode maart t/m november) kan dit leiden tot verstoring en het ongeschikt worden van nabijgelegen vliegroutes en foerageergebied.	Ja
Algemene grondgebonden zoogdieren	Als gevolg van de werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen en leefgebied van algemene grondgebonden zoogdieren vernietigd worden. Ook kunnen aanwezige dieren gedood, verwond of verstoord worden.	Ja
Algemene amfibieën	Als gevolg van de werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen en leefgebied van algemene amfibieënsoorten vernietigd worden. Ook kunnen aanwezige dieren gedood, verwond of verstoord worden.	Ja

3.2.4 Toetsing

3.2.4.1 Beschermingscategorieën relevante soorten

In onderstaande tabel is per soortgroep opgenomen tot welke beschermingscategorie deze behoort:

Tabel 3. Beschermingscategorie van de relevante soorten.

Beschermingscategorie	Soort/ soortgroep
Vogelrichtlijnsorten	Broedvogels zonder jaarrond beschermd nest
Habitatrichtlijnsorten	Vleermuizen
Andere soorten zonder vrijstelling	Hermelijn, bunzing
Andere soorten met vrijstelling	Algemene grondgebonden zoogdieren, algemene amfibieën

Er geldt binnen de provincie Groningen een vrijstelling voor de binnen het projectgebied algemeen voorkomende soorten grondgebonden zoogdieren en amfibieën, zie bijlage B. Deze zijn hieronder daarom niet meegenomen. Voor deze soorten geldt de zorgplicht, zie verder in mitigerende maatregelen in paragraaf 3.2.5.1.

3.2.4.2 Overtreding verbodsbepalingen

In de onderstaande tabellen is per soortgroep, op basis van de effectbeschrijving in paragraaf 3.2.3, aangegeven welke verbodsbepalingen van de Wnb kunnen worden overtreden als gevolg van de werkzaamheden. Daarbij is geen rekening gehouden met eventueel mogelijke mitigerende maatregelen. Op basis van de uitkomsten van deze toetsing is bepaald of en zo ja, welke mitigerende maatregelen nodig zijn. Deze zijn beschreven in de volgende paragraaf.

Tabel 4. Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 ten aanzien van soorten van de Vogelrichtlijn.

Soort	Lid 1	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Als gevolg van
Broedvogels zonder jaarrond beschermde nesten	X	X		X	Als gevolg van werkzaamheden in het broedseizoen.

Het is verboden om:

Lid 1: te doden of te vangen;

Lid 2: opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;

Lid 3: eieren te rapen en deze onder zich te hebben;

Lid 4: opzettelijk te verstoren; verstoring toegestaan indien niet van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding.

Lid 5: Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Tabel 5. Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 ten aanzien van soorten van de Habitatrichtlijn.

Soort	Lid 1	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Als gevolg van
Vleermuizen		X			Bij gebruik van verlichting bij de werkzaamheden.

Het is verboden om:

Lid 1: opzettelijk te doden of te vangen;

Lid 2: opzettelijk te verstoren;

Lid 3: eieren van dieren opzettelijk te vernielen of te rapen;

Lid 4: voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;

Tabel 6. Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 lid 1 ten aanzien van andere soorten.

Soort	a	b	c	Als gevolg van
-------	---	---	---	----------------

Hermelijn	X	X	Kapwerkzaamheden in de bosschages ten noorden/noordwesten van het fietspad Hunzeboord en verwijderen takkenhopen
Bunzing	X	X	Kapwerkzaamheden in de bosschages ten noorden/noordwesten van het fietspad Hunzeboord en verwijderen takkenhopen

Het is verboden om:

a: opzettelijk te doden of te vangen;

b: vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen

c: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

3.2.5 Vervolg

3.2.5.1 Mitigerende maatregelen

Broedvogels zonder jaarrond beschermde nesten

- De werkzaamheden dienen, daar waar mogelijk, uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen (circa 15 maart – 15 juli).
- Indien dat niet mogelijk is dienen de volgende stappen genomen te worden:
 - Een ecooloog checkt voorafgaand aan de werkzaamheden het projectgebied op broedende vogels. Indien nodig worden voorafgaand aan het broedseizoen ontmoedigende maatregelen genomen (verwijderen vegetatie rondom projectgebied of plaatsen van linten).
 - Bij geen broedende vogels kunnen werkzaamheden doorgang vinden. In dat geval dient het projectgebied elke week gecontroleerd te worden op broedende vogels.
 - Bij broedende vogels dient op de betreffende locatie gewacht te worden tot de jonge vogels zijn uitgevlogen of het nest hebben verlaten.

Vleermuizen

- Indien de werkzaamheden na zonsondergang en voor zonsopgang uitgevoerd worden (in de periode maart t/m november), dient vleermuisvriendelijke verlichting gebruikt te worden of dient de verlichting niet gericht te staan op bomen en waterelementen.

Hermelijn en bunzing

- Indien het mogelijk is dienen de takkenhopen en de directe omgeving van de takkenhopen te worden ontzien van de kapwerkzaamheden. Indien dit niet mogelijk is dient soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden, zie paragraaf 3.2.5.2, of dient een ontheffing op basis van habitatgeschiktheid aangevraagd te worden en na verlening dient het habitat geoptimaliseerd te worden.

Zorgplicht

De Wnb kent een algemene zorgplicht. Dit betekent dat zorgvuldig met aanwezige planten en dieren moet worden omgegaan. Daarom moeten de volgende maatregelen genomen worden:

- Maai voorafgaand aan de werkzaamheden de vegetatie in het werkgebied kort. Hierdoor wordt het voor grondgebonden zoogdieren minder aantrekkelijk om te verblijven in deze zone tijdens aanleg.
- Bij de werkzaamheden wordt één richting opgewerkt zodat aanwezige dieren kunnen vluchten.
- Het materieel moet zorgvuldig en deskundig worden gebruikt, zodat geen onnodige schade wordt veroorzaakt of onnodige verstoring optreedt.
- Werkgebieden en werkpaden worden zo klein mogelijk gehouden.

3.2.5.2 Soortgericht onderzoek

Hermelijn en bunzing

Indien het niet mogelijk is om de takkenhopen en de directe omgeving daarvan te ontzien van kapwerkzaamheden dient soortgericht onderzoek naar hermelijn en bunzing uitgevoerd te worden.

- Om marterachtigen vast te stellen is een combinatie van de meest gebruikte methodes gewenst. Deze methoden zijn het gebruik van cameravallen, marterboxen en sporenbuizen.
- De apparatuur wordt ingezet in de meest kansrijke landschapselementen zoals houtwallen, takkenrillen, bosranden, struweel en hoge graslandvegetatie.
- Als het onderzoek plaatsvindt in de meest actieve periode (maart t/m augustus) dienen de apparaten minimaal 6 weken in het veld te staan. Buiten de actieve periode (met minder trefkans) worden de eenheden verdubbeld en minimaal 12 weken geplaatst.
- De minimale inzet van het aantal inventarisatiematerialen verschilt per methode en is afhankelijk van de grootte van het terrein.

3.2.6 Conclusie

Als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen negatieve effecten optreden op algemene broedvogels, vleermuizen en kleine marterachtigen. Ten aanzien van deze soorten dienen mitigerende maatregelen genomen te worden. Voor kleine marterachtigen dient mogelijk soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden of dient na het verkrijgen van een ontheffing op basis van habitatgeschiktheid het habitat geoptimaliseerd wordt.

4 Conclusie en vervolgstappen

Als gevolg van de werkzaamheden treden mogelijk negatieve effecten op voor broedvogels zonder jaarrond beschermde nesten, vleermuizen en kleine marterachtigen (bunzing en hermelijn).

Broedvogels zonder jaarrond beschermde nesten

Indien in het broedseizoen gewerkt wordt is er (mogelijk) sprake van overtreding op de Wnb ten aanzien van artikel 3.1 lid 1, lid 2 en lid 4. Overtreding kan voorkomen worden door te werken buiten het broedseizoen of het nemen van mitigerende maatregelen, zie paragraaf 3.2.5.1.

Vleermuizen

Als gebruik gemaakt wordt van verlichting bij de werkzaamheden na zonsopgang en voor zonsondergang (in de periode maart t/m november) en gericht is op gebouwen en bomen kan overtreding optreden van artikel 3.5 lid 2. Overtreding kan voorkomen worden door mitigerende maatregelen, zie paragraaf 3.2.5.1.

Kleine marterachtigen

Indien gewerkt wordt in de omgeving of nabij de takkenhopen gaan mogelijk verblijfplaatsen van bunzing en hermelijn verloren. In dit geval is er mogelijk sprake van overtreding van artikel 3.10 lid 1a & b. Om vast te stellen of het projectgebied daadwerkelijk door deze soorten wordt gebruikt dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar kleine marters. Dit is weergegeven in paragraaf 3.2.5.2. Indien afwezig zijn er ten aanzien van kleine marters geen beperkingen met de werkzaamheden. Indien aanwezig dient een ontheffing Wnb aangevraagd te worden.

Alternatief voor soortgericht onderzoek is dat er op basis van habitatgeschiktheid een ontheffing Wnb aangevraagd wordt. Voorwaarde is dat na de ontwikkeling het habitat geoptimaliseerd wordt. Bij een ontheffingsaanvraag moet met de volgende zaken rekening gehouden worden.

- De behandeling van een ontheffingsaanvraag duurt 13 weken. Deze termijn kan eenmalig door het bevoegd gezag (Provincie Groningen) verlengd worden met 7 weken.
- De ontwikkeling dient een in de wet genoemd belang
- Er mag geen sprake zijn van alternatieven
- De ontwikkeling mag geen afbreuk doen aan het streven naar een gunstige staat van instandhouding van de soort(en).

Bijlage A Wettelijk kader wet natuurbescherming

Gebiedsbescherming

Algemeen

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn aangewezen/ aangemeld. De Europese Unie heeft deze twee richtlijnen vastgesteld die moeten zorgdragen voor de bescherming van de belangrijkste Europese natuurwaarden: de Vogelrichtlijn uit 1979 en de Habitatrichtlijn uit 1992. Hoewel het om twee afzonderlijke richtlijnen gaat, worden ze vanwege hun overeenkomsten vaak in één adem genoemd. Men spreekt dan over de 'Vogel- en Habitatrichtlijn'. De Europese Unie heeft alle Vogel- en Habitatrichtlijngebieden ondergebracht in een samenhangend netwerk 'Natura 2000'.

Bij de bescherming van Natura 2000-gebieden staan de habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en kwalificerende vogelsoorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen gelden centraal.

De wet biedt verschillende instrumenten om deze instandhoudingsdoelstellingen te realiseren:

- Het treffen van instandhoudingsmaatregelen.
- Het treffen van passende maatregelen om te voorkomen dat de kwaliteit van habitats verslechterd of soorten verstoord worden.
- Beoordelingsplicht voor plannen, projecten en andere handelingen die kunnen leiden tot (significante) verslechtering of significante verstoring van Natura 2000-gebieden. Voor projecten en andere handelingen geldt daartoe een vergunningplicht.

Het is verboden zonder vergunning een project uit te voeren dat -gelet op de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of een significant verstoring effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen (art 2.7 lid 2). Wanneer het een project betreft dat niet direct verband houdt met, of nodig is voor het beheer van een gebied, en dat afzonderlijk of in cumulatie significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, wordt de vergunning niet verleend nadat uit een passende beoordeling is gebleken dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast (art 2.7 lid 3 onder a en art 2.8 lid 1). Een uitzondering is een project dat een herhaling of voortzetting is van een ander project, of deel uitmaakt van een ander plan, waarvoor al een passende beoordeling is gemaakt en een nieuwe passende beoordeling geen nieuwe gegevens op inzichten op kan leveren (art 2.8 lid 2).

De vergunning voor een project wordt alleen verleend wanneer zeker is dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast en de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar worden gebracht, dit geldt ook voor externe werking³. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaande aan het toestaan van een afwijking zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt (de ADC-toets) (art 2.8 lid 4).

Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn heeft tot doel bij te dragen aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (uitgezonderd vogels) op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop de richtlijn van toepassing is. De richtlijn onderscheidt daarbij te beschermen gebieden en te beschermen soorten.

Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn bestaat uit een lijst van zeldzame of bedreigde vogelsoorten. De leefgebieden en belangrijke overwinteringsgebieden voor deze soorten worden aangewezen als speciale beschermingszones (Vogelrichtlijngebieden).

³ De nadelige invloed van activiteiten buiten een Natura 2000-gebied op natuurwaarden binnen het Natura 2000-gebied.

Soortenbescherming

Algemeen

De Wet natuurbescherming (Wnb) is op 1 januari 2017 in werking getreden. De wet is in de plaats gekomen van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De wet is ingedeeld in hoofdstukken en kent een algemeen deel (hoofdstuk 1), delen over Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 2), soorten (hoofdstuk 3), houtopstanden, hout en houtproducten (hoofdstuk 4), verder delen die gaan over vrijstellingen, beschikkingen en verplichtingen (hoofdstuk 5), financiële bepalingen (hoofdstuk 6), handhaving (hoofdstuk 7), overige bepalingen (hoofdstuk 8) en tot slot een beschrijving van het overgangsrecht (hoofdstuk 9) en een beschrijving van de wijziging van overige wetten (hoofdstuk 10). In navolgende paragrafen is een samenvattende beschrijving van de voor dit rapport relevante delen van de wet gegeven.

Zorgplicht

De Wnb kent een algemene zorgplicht. Deze houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen om schade aan soorten te voorkomen, ook voor soorten die niet beschermd zijn (artikel 1.11, lid 1). Dit houdt in ieder geval in dat handelen of nalaten van handelen dat schadelijk kan zijn zo veel mogelijk achterwege gelaten dient te worden (artikel 1.11, lid 2). Deze algemene zorgplicht geldt altijd en overal, met slechts als uitzondering handelingen die op grond van de Visserijwet worden uitgevoerd (artikel 1.11, lid 3).

Categorieën

De wet onderscheidt drie categorieën van beschermde soorten, namelijk:

- Soorten Vogelrichtlijn, ook wel Vogelrichtlijnsoorten genoemd (Wnb §3.1)
- Soorten Habitatrichtlijn, ook wel Habitatrichtlijnsoorten genoemd (Wnb §3.2)
- Andere soorten (Wnb §3.3)

Soorten Vogelrichtlijn

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn zijn in Nederland beschermd. De soorten van artikel 1 van Vogelrichtlijn zijn alle vogelsoorten die op het Europese grondgebied van de lidstaten van de EU voorkomen. Het deel daarvan dat van nature in Nederland voorkomt, is dus beschermd (artikel 3.1 lid 1).

Soorten Habitatrichtlijn

In deze categorie vallen alle in het wild levende dieren zoals genoemd in (artikel 3.5 lid 1):

- bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn,
- bijlage II bij het Verdrag van Bern of;
- bijlage I bij het Verdrag van Bonn;

en (in hun natuurlijke verspreidingsgebied) planten van soorten, genoemd in (artikel 3.5, lid 5):

- bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of;
- bijlage I bij het Verdrag van Bern.

Het gaat hierbij dus om meer dan alleen de soorten van de Habitatrichtlijn (namelijk ook soorten van de conventies van Bern en Bonn). Omdat echter in de Wnb §3.2 “soorten Habitatrichtlijn” als titel heeft, wordt dit ook hier zo gebruikt om deze groep van beschermde soorten aan te duiden.

Andere soorten

Naast de soorten waarvan de bescherming op Europees niveau verplicht is gesteld, is er ook een aantal soorten op nationaal niveau beschermd. Dit is dus een “nationale kop” op de Europese bescherming. Het gaat hierbij om soorten die zeer zeldzaam en/of bedreigd zijn, en waarvan het duurzaam voortbestaan niet is verzekerd als geen beschermingsmaatregelen worden getroffen. De soorten waar het om gaat zijn opgenomen op de bijlage bij de wet (artikel 3.10, lid 1 onder a en c).

Verbodsbepalingen

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om (artikel 3.1):

- in het wild levende vogels te doden of te vangen (lid 1).
- opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen (lid 2).
- eieren te rapen en deze onder zich te hebben (lid 3).
- opzettelijk te storen (lid 4), tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (lid 5).

Voor Habitatrichtlijnsoorten is het verboden om (artikel 3.5):

- in het wild levende dieren in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen (lid 1).
- opzettelijk te verstoren (lid 2).
- eieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen (lid 3).
- de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen (lid 4).
- planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen (lid 5).

Voor Andere soorten is het verboden om (artikel 3.10, lid 1):

- in het wild levende dieren opzettelijk te doden of te vangen (onderdeel a);
- de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen (onderdeel b).
- vaatplanten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen (onderdeel c).

Hierboven is voor Vogelrichtlijnsoorten en Habitatrichtlijnsoorten aangegeven dat verstoring niet is toegestaan. Niet iedere verstoring in het kader van de wet is relevant is. Het moet gaan om verstoring die voor soorten in potentie wezenlijke gevolgen heeft. Een tijdelijke verandering van gedrag valt hier niet zonder meer over. Zie voor meer informatie het volgende tekstkader.

Juridisch kader verstoring beschermde soorten

Niet iedere toename van verstoringsbronnen leidt tot een daadwerkelijk effect dat in het kader van de wet is voorzien als verstoring. Voor een individu dat sprake is van opzettelijke verstoring als niet in de directe omgeving (tijdelijk) uitwijkmogelijkheden voor handen zijn en de functionaliteit van het leefgebied door verstoring wordt aangetast. Dit si verschillende keren bevestigd door de Raad van State. Hieronder staan twee delen van uitspraken waarin dit bevestigd is:

ECLI:NL:RVS:2009:BI3701: "Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (onder meer in de uitspraak van 21 november 2007 in zaak nr. 200607283/1) geldt als uitgangspunt dat niet ieder plan dat tot gevolg heeft dat een beschermde diersoort zich moet aanpassen aan de veranderde omgeving, moet worden aangemerkt als een opzettelijke verontrusting in de zin van artikel 10 van de Ffw."

ECLI:NL:RVS:2020:1125: "Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (onder meer in de uitspraak van 23 juni 2010, ECLI:NL:RVS:2010:BM8836), geldt bij de uitleg van artikel 10 van de Flora- en faunawet als uitgangspunt dat niet ieder plan dat tot gevolg heeft dat een beschermde diersoort zich moet aanpassen aan de veranderde omgeving een opzettelijke verontrusting is in de zin van die bepaling. Het tijdelijk (doen) wegvluchten voor werkzaamheden naar een rustiger plek kan niet worden aangemerkt als opzettelijke verontrusting in de zin van deze bepaling. De Afdeling volgt deze interpretatie eveneens ten aanzien van het in het vierde lid van artikel 3.1, vierde lid, van de Wnb neergelegde verbod van opzettelijke storing."

Gedragcodes, vrijstellingen en ontheffingen

Gedragcode

De in het voorgaande beschreven verbodsbepalingen zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd volgens een door de minister van LNV vastgestelde gedragcode (artikel 3.31, lid 1). Het moet dan gaan om handelingen die plaatsvinden in het kader van:

- a. een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- b. een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
- c. een bestendig gebruik;
- d. ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Vrijstelling

Provinciale staten en de minister van LNV kunnen vrijstelling verlenen van de verbodsbepalingen (artikel 3.3, lid 2-4; artikel 3.8, lid 2-5; artikel 3.10, lid 2). Voor zover het gaat om de hiervoor beschreven verbodsbepalingen, kan in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een ontheffing worden verleend van de verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 en 3.10, dus ten aanzien van alle beschermde soorten. Een vrijstelling mag alleen worden verleend wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Deze zijn gelijk aan de voorwaarden waaronder een ontheffing verleend kan worden (zie hier onder).

Voor welke soorten een vrijstelling geldt, verschilt per bevoegd gezag (ministerie van LNV en de afzonderlijke provincies). De lijst met vrijgestelde soorten van het ministerie is alleen van toepassing op handelingen waarvoor de minister van EZ het gevoegd gezag is. Voor handelingen waarvoor gedeputeerde staten het bevoegd gezag zijn, geldt de vrijstellingslijst van de betreffende provincie. De provincie Groningen heeft een vrijstelling verleend voor de volgende soorten:

Zoogdieren

- Aardmuis
- Bosmuis
- Dwergmuis
- Dwergspitsmuis
- Egel
- Gewone bosspitsmuis
- Huisspitsmuis
- Konijn
- Ondergrondse woelmuis
- Ree
- Rosse woelmuis
- Tweekleurige bosspitsmuis
- Veldmuis
- Vos
- Wezel
- Woelrat

Amfibieën

- Bastaardkikker
- Bruine kikker
- Gewone pad
- Kleine watersalamander
- Meerkikker

Ontheffing

Voor soorten waarvoor (in de betreffende provincie) geen vrijstelling geldt, moet wanneer niet volgens een gedragscode wordt gewerkt een ontheffing worden aangevraagd wanneer er een handeling wordt uitgevoerd waardoor een verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 of 3.10 van de Wnb wordt overtreden (artikel 3.3 lid 1 en 3; artikel 3.8 lid 1 en 3; artikel 3.10 lid 2). Of deze ontheffing kan worden verleend, hangt af of voldaan wordt aan de voorwaarden. De voorwaarden waaraan moet worden voldaan, verschillen per beschermingscategorie:

Voor Vogelrichtlijnsoorten moet voor een ontheffing worden voldaan aan de volgende voorwaarden (artikel 3.3, lid 4):

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing (onderdeel a).
- het project is nodig (onderdeel b):
 - 1°. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - 2°. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - 3°. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - 4°. ter bescherming van flora of fauna;
 - 5°. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - 6°. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
- de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (onderdeel c).

Voor Habitatrichtlijnsoorten moet voor een ontheffing worden voldaan aan de volgende voorwaarden (artikel 3.7, lid 5):

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing (onderdeel a).
- het project is nodig (onderdeel b):
 - 1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - 2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - 3°. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - 4°. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - 5°. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
- er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (onderdeel c).

Voor Andere soorten geldt in aanvulling op alle voorwaarden voor Habitatrichtlijnsoorten ook dat het project nodig is voor één of meerder van de aanvullende wettelijke belangen (artikel 3.10, lid 2):

- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde (onderdeel a).
- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen (onderdeel b).
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden (onderdeel c).
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren (onderdeel d).
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw (onderdeel e).

- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer (onderdeel f).
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied (onderdeel g).
- in het algemeen belang (onderdeel h).
- bestendig gebruik (onderdeel i).

Geen andere bevredigende oplossing betekent -ook in combinatie met de in artikel 1.11 beschreven zorgplicht- dat wanneer een overtreding redelijkerwijs te voorkomen is, en ontheffing niet mogelijk is. De werkzaamheden moeten dan op zodanige wijze worden uitgevoerd dat er geen overtreding van de wet plaatsvindt. Te denken valt aan het kappen van bomen buiten het broedseizoen, of het afzetten van en het wegvangen van soorten in het werkgebied.

Colofon

QUICKSCAN NATUURWETGEVING
GERRIT KROLBRUG TE GRONINGEN

KLANT

N.V. Nederlandse Gasunie

AUTEUR

[REDACTED]

PROJECTNUMMER

30136182

ONZE REFERENTIE

CK5PCVPFZ6FU-1869790518-66:1.0

DATUM

25 oktober 2022

STATUS

Definitief

GECONTROLEERD DOOR

[REDACTED]

Over Arcadis

Arcadis is een toonaangevend wereldwijd ontwerp- en consultancybureau voor de natuurlijke en gebouwde omgeving. Wij maken het verschil voor onze klanten en de maatschappij met doeltreffende, duurzame en digitale oplossingen. Met 27.000 mensen in meer dan 70 landen genereerden we in 2020 een omzet van €3,3 miljard. Wij ondersteunen UN-Habitat met kennis en expertise om leefomstandigheden te verbeteren in gebieden getroffen door de gevolgen van de klimaatverandering.

www.arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 63
9400 AB Assen
Nederland

T [REDACTED]

Arcadis. Improving quality of life

Volg ons op

[arcadis-nederland](https://www.arcadis-nederland.nl)

[arcadis_nl](https://twitter.com/arcadis_nl)

[ArcadisNetherlands](https://www.facebook.com/ArcadisNetherlands)